

ILGTSPĒJĪGA UN TĪRA ENERĢIJA

Elektrība un siltums ir ikdienā pierasta ērtība, par kuras izcelsmi reti kurš iedomājas. **Elektroenerģija nodrošina jebkuras attīstītas sociālas sistēmas**, valsts efektīvu funkcionēšanu. Nereti par enerģijas ražošanu aizdomājamies tikai tad, kad pārtrūkusi elektrības piegāde, vai dzīvesvietā kļūst auksti. Tomēr arī tad reti domājam par ogļu tonnām un dabasgāzes vai ūdens kubikmetriem, kas izlietoti, lai saražotu enerģiju. **Enerģiju var ražot gan no fosilajiem, gan atjaunīgajiem energoresursiem.**

Dažādiem resursiem ir atšķirīgas efektīvas izmantošanas iespējas, ko pamatā nosaka pieejamie tehnoloģiskie risinājumi. Piemēram, dabasgāze ir viens no visefektīvākajiem un no CO2 izmešu viedokļa videi draudzīgākajiem energoresursiem, bet tiek uzskatīta par neilgtspējīgu risinājumu, jo ir fosilais kurināmais. Koksnes biomasa, lai arī enerģijas ražošanā rada vairāk CO2 izmešu, nekā dabasgāze, tiek uzskatīta par ilgtspējīgu resursu, tādēļ, ka tās resursi salīdzinoši ātri atjaunojas. Kūdra netiek uzskatīta par atjaunīgu energoresursu, jo tās krājumu atjaunošanās prasa ilgu laiku, turklāt tās sadedzināšana rada atmosfērai kaitīgus izmešus. Enerģijas ražošanā nemaz CO2 izmešu nerada kodolenerģija, taču tā netiek uzskatīta par ilgtspējīgu pagaidām neatrisināmu izlietotās kodoldegvielas pārstrādāšanas vai ilgtermiņa uzglabāšanas jautājumu dēļ.

Pieņemts uzskatīt, ka **ilgtspējīgu attīstību vislabāk spēj nodrošināt tieši atjaunīgie energoresursi (AER): hidroresursi** (upes, mākslīgas ūdenskrātuves, paisums un bēgums, viļņi), **biomasa, biogāze, vējš, saule, ģeotermālā enerģija**. To, cik plaši valstis un komersanti izmanto AER enerģijas ražošanā, nosaka šo resursu pieejamība, efektivitāte un konkrētu tehnoloģiju izmaksas.

KO ES VARU DARĪT ILGTSPĒJĪGAS ENERĢIJAS LABĀ?

- Ikdienā taupīgāk izmantot enerģiju – elektrību un siltumu;
- Siltināt mājokli, lai tas patērē mazāk siltumenerģijas;
- Izmantot mākslīgo apgaismojumu tikai tad, kad tas patiešām nepieciešams;
- Pilsētā pārvietoties ar elektrotransportu, velosipēdu vai, ejot kājām;
- Lietojot auto, viena brauciena ar laikā organizēt vairāku jautājumu vienlaicīgu atrisināšanu;
- Mikroģenerācijā ražot elektroenerģiju pašpatēriņam;
- Atbalstīt videi draudzīgu enerģijas ražošanu no atjaunīgajiem resursiem.

AR ENERĢIJU SAISTĪTIE IZAIČINĀJUMI

- Galvenais izaicinājums ir nodrošināt enerģijas piegādi patērētājiem tieši tādā apjomā, kādā nepieciešams konkrētā vietā un laikā un par samērīgu cenu. Liela enerģijas pieprasījuma un energoresursu deficīta apstākļos var augt enerģijas cena.
- Globālais enerģijas patēriņš aug. Pasaulē aptuveni 90% enerģijas saražo no fosilajiem energoresursiem. Fosilo energoresursu krājumi strauji sarūk, vēl straujāk sarūkot komerciāli izmantojamiem fosilo energoresursu krājumiem – krājumi joprojām ir ievērojami un tos ir iespējams iegūt, taču ar nesamērīgi augstām ieguves izmaksām.
- Atjaunīgo energoresursu plašāka izmantošana var būt saistīta ar papildus izmaksām, ko rada atsevišķu AER veidu un tehnoloģiju atbalstīšana to darbības sākumposmā. Atbalsta mērķis ir veicināt AER izmantošanu enerģijas ražošanā.

KĀDĒL ILGTSPĒJĪGA UN TĪRA ENERĢIJA IR SVARĪGA?

- Enerģijas ražošana tikai no fosilajiem energoresursiem nav ilgtspējīga, it īpaši, ja valstij vispār nav savu fosilo resursu vai to rezerves ir nepietiekamas enerģijas ražošanai ilgtermiņā un no citām valstīm jāimportē enerģija vai energoresursi enerģijas ražošanai.
- No vides piesārņojuma viedokļa ilgtspējīga enerģijas ražošana ir svarīga tādēļ, ka vairākums fosilo energoresursu sadegšana rada siltumnīcas efektu izraisošo gāzu (SEG) izmešus, tā veicinot atmosfēras pārmērīgu sasilšanu un klimata pārmaiņas.
- No enerģētiskās drošības viedokļa ilgtspējīga enerģijas ražošana ir būtiska, jo tā palīdz samazināt valsts enerģētisko atkarību no ārējiem energoresursu piegādātājiem, turklāt veicina vietējo resursu izmantošanu un vietējās ekonomikas izaugsmi.
- Latvija enerģijas vai primāro energoresursu veidā importē aptuveni 2/3 tai nepieciešamās enerģijas un 1/3 saražo no saviem atjaunīgajiem energoresursiem, galvenokārt hidroresursiem, ko nodrošina Daugavas HES kaskāde.

Vēlies uzzināt vairāk vai sniegt savu ieguldījumu?

Green Growth Leaders - www.greengrowthleaders.org

EC DG for Climate Action -

http://ec.europa.eu/climateaction/index_lv.htm

EU climate and energy package -

http://ec.europa.eu/clima/policies/package/index_en.htm

